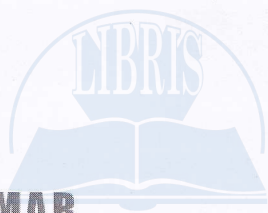

În memoria domnului prof. univ. dr. Horia Hulban

*Director al Revistei de teorie a culturii
„Ethos The New View” (2010-2016)*

Membru fondator al „Fundăției Academice Petre Andrei”

SUMAR

Tema generală: *Miscellaneous*

PROFILE DE AUR

- GHEORGHE MIHAI: Memoria marilor ziditori (III).....6

RESTITUIRI

- JEAN LIVESCU: Herder și ideea de umanitate.....12

STUDII

- GEORGE POPA: Poezie și filozofie.....30
HORIA HULBAN: Metaphor33
IOANA BACIU: Consumerism and Culture in Modernist Literature.....59

PROS AND CONS

- LIVIU IULIAN COCEI: Nașterea ironiei filosofice în Antichitatea greacă.....68

OPINII

- SILVIU TEODOR-STANCIU: Tramvaiul, expresie a design-ului senzorial.....78

RECENZII

- ADINA-MARIA SIMION: *Robert's Adventures and the Odyssey of Dracula's Black Dog*, de Horia Hulban, 2015.....86

PROFILE
DE AUR

Memoria marilor ziditori (III)

Gheorghe Mihai

Prof. Univ. Dr.

Acum, în 2015, ca și în urmă cu un secol, spatele grădinii Teatrului Național „Vasile Alecsandri” dă în strada Cuza Vodă. Despre Teatru și marii lui actori s-a scris mereu, invocându-i eu aici pe Miluță Gheorghiu, Anny Braeski, Constantin Sava și Puiu Vasiliu, pe care i-am cunoscut mai îndepărate cu prilejuri deosebite. Dar nu despre ei va fi vorba în cele ce urmează, cât de dragi mi-or fi fost.

Dincolo de Teatru, cu fațada la strada Cuza Vodă prin anii 1946-1960 se afla un complex de clădiri mănăstirești catolice numit Notre-Dame de Paris, având laturile pe străzile C.Dobrogeanu-Gherea, Independenței și 11 iunie. În acel spațiu am pătruns de mână cu tata pe 15 septembrie 1946, aprobat să-i deviu școlar în clasa I-a. Complexul, înconjurat de ziduri înalte, impresionante, aparținea nu știu cărui ordin catolic de călugărițe. Înăuntru, imediat în stânga intrării dinspre strada 11 iunie se aflau chiliile, în față, o curte vastă care încadra, în dreapta, o severă clădire administrativă, în spate – altă clădire ce cuprindea săli de clasă, cantina și câte altele, iar în stânga mai depărțitor, la capătul chiliilor, o zidire impozantă, cu două capele, asupra istoriei căreia voi adăsta mai mult.

În 1948 complexul trecu în proprietatea statului comunisto-bolșevic, eu nimerii la școala general nr. 5 din strada Eternitate, vis-à-vis de celebra cărciuună „Trei salcâmi”, naționalizată și ea. Cum călugărițele plecaseră, chiliile complexului deveniră săli de studiu instrumental al proaspetei înființate Școli de muzică, clădirea administrativă se pecetlui, iar

zidirea impozantă dinspre strada Cuza Vodă se împărți în trei – una fu atribuită Universității „Al.I.Cuza” care deschise un cămin studențesc, altă treime – sediul Conservatorului de Muzică, a treia, prin 1960, se transformă în sediul Filarmonicii actuale „George Enescu”. În 1958 am locuit câteva luni în numitul Cămin studențesc, prin 1965 am predat chiar la numitul Conservator, iar între 1962 și 1990 am frecventat asiduu săptămânalele concerte ale Filarmonicii, unde dirijară frumoșii nebuni George Vintilă și maestrul Baci, unde i-am auzit pe Ion Voicu și Ștefan Ruha, pe soprana Florica Cortez-Guguianu, unde am consimțit la grupul ieșean „Voces”, nume care au dat Iașiului renume, unde am... atâția și atâția soliști din țară și străinătate.

Am scris că acel complex era limitat cu ziduri înalte de strada C. Dobrogeanu-Gherea, care începea de la strada Cuza-Vodă și cădea în aceea a Independenței. Colț cu strada Cuza Vodă era o farmacie, urma întunecatele maghernițe până la limita bisericii Sfântu Haralambie. Undeva pe acolo locuia familia Mironescu, al cărui fiu, Harry, ajunsese mai târziu medic ginecolog, prieten bun cu alt mare medic Bebi Chișleag, fiul radiologului, din strada Lăpușeanu, plecați amândoi în germanii, din păcate. În incinta bisericii locuia familia Zamfirescu, bătrânul fiind administrator la Mitropolie, fiul lui, Narcis, a ajuns inginer faimos pe unde-l duse faima.

Asta e despre acel perimetru, care îmi sugerează un altul, din Tătărași. Cum coborai trance-tranca cu tramvaiul din Târgul Cucului – denumire data din secolul XIX unui pâlț de copaci în care se acuiaseră cucii – spre strada Elena Doamna, te întâmpina intersecția numită „Cinci drumuri”. De acolo, o cale coboară și urcă spre strada Tătărași, traversând bulevardul Bucșinescu, redenumit de administrația comunistă Tudor Vladimirescu. La intersecție pe colț, e clădirea – habar n-am dacă mai e – proprietatea familiei Pătrășcanu, al cărui fiu, subtilul intelectual Lucrețiu, fu împușcat de bolșevici pentru trădare de patrie. Tot de la intersecție pleacă drumul spre calea Halei, dar nu faci nici două sute de metri și, pe stânga, se trage strada Zlataust, unde se afla pe vremea

adolescenței mele casa lui Garabet Ibrăileanu, iar mai încolo, pitita casă a Otiliei Cazimir, delicata poetă, vizitată adeseori de George Topârceanu. Strada asta, Zlataust cade perpendicular pe alta, numită prin 1955-1965 strada Tony Ghelerter, pe care se înființase pe stânga un părculeț, un spital și o policlinică TBC, iar pe dreapta puteai număra zeci de maghernițe, până la strada pompos numită „7 noiembrie”. În preajma intersecției stradăzii „Ghelerter” cu „7 noiembrie”, se situa, prin 1955, elegantul liceu de fete „Mihail Kogălniceanu”, unde predau profesori de prestigiu, precum biologul Trifu sau matematicianul Scriban, cum îmi amintesc.

Deci și prin urmare, ca să respect „limba ca și română ca și actuală”, coboară tramvaiul de la „Cinci drumuri” traversează bulevardul Tudor Vladimirescu (Bucșinescu), apoi urcă gâfâind spre strada Tătărași, exact la intersecția acesteia cu strada Călărași. Trebuie să explicăm, neapărat. Strada Călărași unea strada Eternitate cu strada Tătărași. Denumirea îi provine de la un post al călărășilor domnești din secolul XVIII, care supraveghea pe tătarii împământeniți în zonă. De la acei tătari se trage numele de Tătărași, dat zonei, doldora de vii și livezi până hăt, departe, în buza hanului „Șapte oameni”. Firește, în anii 50-60 nici urmă de tătari pe acolo, ci câteva sute de gospodării țărănești, cu cișmea la stradă și closet în fundul ogrăzii. În vremea adolescenței mele încă gospodării tătărășeni creșteau porci și oi, aveau căruțe trase de mărunții cai moldovenești iuți și răpciugoși. Da, dar se bucurau de tramvai și de Ateneu, celebrul Ateneu popular, căruia istoricul Constantin Cloșcă i-a dedicat o frumoasă monografie. În deceniul 6 al secolului XX Ateneul adăpostea o sală de spectacole și o bibliotecă, pe care le-am frecventat până-n studenție; clădirea s-a părgănit, pe încetul, dar am aflat că în anii din urmă municipalitatea a revigorat-o. Lângă Ateneu locuia foarte apreciatul medic Silviu Cărăuleanu, pe lângă el își avea casa părintele Laurențiu Popovici de la biserica „Nicoariță”, impresionantul preot cunoscut în Cetate prin vocea sa de tunet. Puține locuri și clădiri au mai rămas din vechiul

Tătărași, poate strada numită “Stejar”, împodobită pe vremuri de o salbă de stejari, cu șirul de viluțe ale unor medici și avocați. În rest s-au demolat 90% din gospodării pentru a se construi sute de blocuri muncitorești cu apartamente de 2-3-4 camere confort I sau II, după punga fiecăruia.

Actualul cartier Tătărași nu se deosebește urbanistic prin nimic de cartierele Păcurari sau Dacia sau Nicolina sau Socola. Într-un bloc ca alte sute, într-un apartament cu 3 camere, la etajul II, ca alte mii, pe strada Petre Ispirescu, a locuit două decenii marele savant Vasile Pavelcu, psihologul, n-am văzut vreo plăcă evocatoare a acestuia. De altfel, nici pe fațada blocului N.N din Nicolina te informează vreo plăcuță comemorativă că acolo, la etajul 7, a locuit un celebru jurist ieșean, Șt. Ionescu, profesor la nu știu câte Universități europene, de a cărui operă profundă habar n-au editurile ieșene. De asemenea, nu știu să existe vreo plăcuță comemorativă la casa din Copou a familiei Negru, care a dat Iașului un reputat jurist și un strălucit estetician. Pentru mine aceste nume nu sunt niște simple nume, pentru că odinioară mi-au fost dascăli. Cum cobori pe strada Văscăuțeanu din Bulevardul Copou pe dreapta se înfățișa vila interbelică a familiei de universitari Gobjilă, rude cu binecunoscuții fizicieni Mociunski și Gottlieb, cu istoricul Timofte. Acea stradă bolovănoasă, Văscăuțeanu, dă în Păcurariul marelui chimist Petru Poni și, dacă nu greșesc, al strălucitului penalist Vintilă Dongoroz.

Aș putea continua cu evocarea unor ziditori ieșeni, pe cât de incontestabil profesioniști, pe atâta de cheflii; chiar așa, fără să fi prejudiciat ținuta de ziditori, Iașul a avut profesioniști pe cât de profesioniști, pe atâta de notorii cheflii, nu alcoolici, nu bețivani, ci cheflii, continuând o veche tradiție moldovenească, așa cum am cunoscut-o eu în 1958 la o anume de pomină petrecere la Cotnari. Incinta Iașului e bucșită de biblioteci, împrejurimile lui sunt doldora de vii și livezi. Aș putea, așadar, dar se cuvine? Academicianul Vasile Pavelcu îmi povestea că înainte de 1940 trăgea câte un chef cu amici până-n zori când revenea acasă, în

strada Sărărie, cu trei birje: una îi purta bastonul, alta – pălăria și a treia propria-i persoană. Coana Viorica surâdea și zicea a blândă dojană „Iar, Bazil, iar!?” În trecut fie spus, prin 1955 în Iași mai circulau birje, cum prin 1960 prin Focșani și Huși.

Dar cucoane Viorica și boieri Basil Pavelcu arareori mai găsești, tot mai arareori. Deceniul șapte al secolului XX ieșean a avut cheflii lui, universitari străluciți, între care, totuși, voi aminti patru, prieteni cu mine nu de pahar, trecuți la cele veșnice: pe istoricul Gostar, pe fizicianul Vescan, pe chirurgul Pusi Diaconescu și pe poetul Laurențiu Ciobanu. Bărbați între bărbați, intelectuali rafinați, autori consacrați, dar și cheflii de li se dusesse buhul, repet, nu bețivi, nu alcoolici, situații de proastă calitate. Ar fi păcat de Dumnezeu să declar că n-am dus la ureche, dar mărturisesc că niciodată n-am fost capabil să le țin hangul. Lucrările le pot fi citite în orice bibliotecă universitară, dovezi că fură vrednici de strămoșii lor, cum scriseseră

cronicarii și Cantemirul. Poate exceptând întâlnirile cu poetul Mihai Ursachi, despre care mai mult de atât nu spui.

Aș putea continua cu evocarea câtorva calfe, cu care m-am însoțit pe vremuri, decedate din varia pricină înainte să fi reușit să dea măsura măiestriei lor, la o vârstă când alții se pregăteau să urce pe schelele consacării, ale căror nume trecute-s în negura uitării. Mă gândesc la psihologul Gheorghe Schipor, trecut la cele veșnice înainte de 24 de ani, la fizicianul Vescan, la fel înainte de 30 de ani ca și matematicianul Florian, la poetul Nicu Turcu, înainte de 40 de ani, la bunul meu prieten filosoful Ștefan Papaghiuc, tot înainte de 40 de ani, ca și strălucita poetă și lingvistă Maria S. Ce minți, Doamne, ce minți am pierdut!

Plecat din Iașul marilor iubiri în 1991, am rătăcit legăturile cu strașnicii lui ziditori. Fie ca generațiile următoare să se mândrească în plină lumină cu unii dintre noi, ceștilați, și să urmeze să clădească.

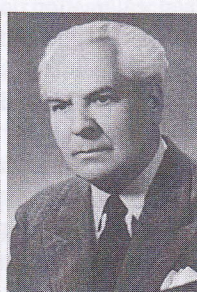
Miluță Gheorghiu

Petru Poni

Vasile Pavelcu

Vintilă Dongoroz

Ion Baciu

Cvartetul Voces (Filarmonica Moldova)